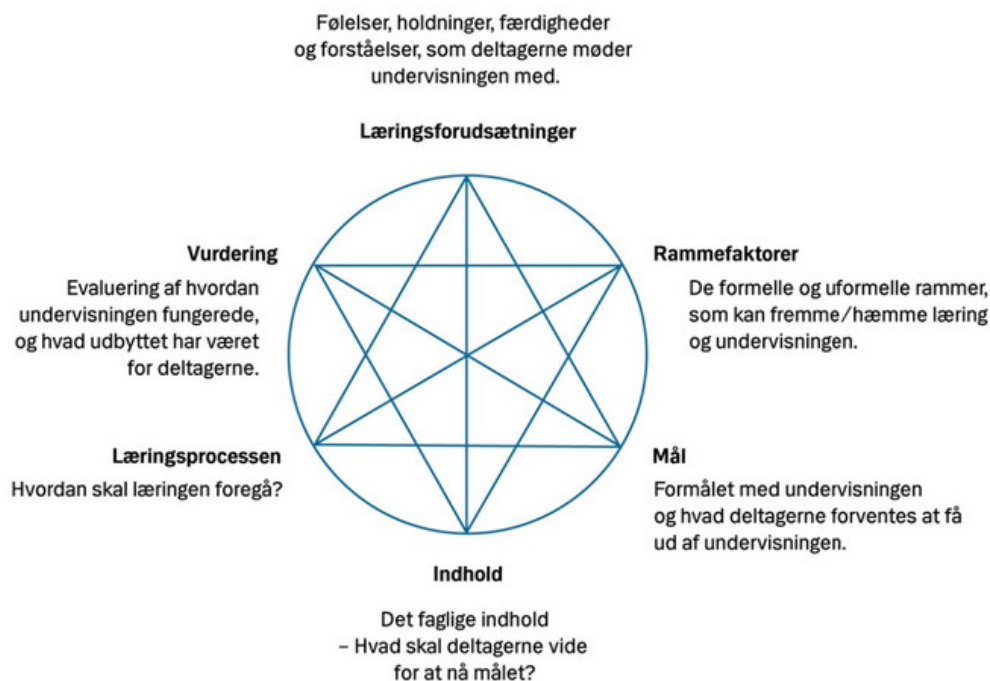

ABC Demens til undervisning

Hvordan kan du bruge ABC Demens i din undervisning, og hvordan bliver undervisningen god og udbytterig for deltagerne? Læs, hvordan du kan forberede dig og bruge ABC Demens i forskellige læringssammenhænge.

Figur: Den didaktiske relationsmodel, frit efter Hiim, H & Hippe, E (2007).

Didaktik handler om hvad, hvorfor og hvordan, der skal undervises. Den didaktiske relationsmodel kan bruges til at sikre, at den enkelte underviser 'kommer hele vejen rundt' med sine didaktiske overvejelser i forbindelse med planlægning, gennemførelse af undervisning og ikke mindst til refleksion og evaluering af undervisningen.

Stregerne i modellen illustrerer relationerne mellem elementerne og med den pointe, at du ikke kan ændre noget, uden det går ud over noget andet, da det hele hænger uadskilleligt sammen. Det er derfor også vigtigt at se modellen som et dynamisk værktøj, da forholdene ændrer sig afhængigt af konteksten.

I det følgende gennemgås de forskellige punkter i modellen.

Læringsforudsætninger

Følelser, holdninger, færdigheder og forståelser, som deltageren møder undervisningen med.

Det er vigtigt, at du som underviser overvejer deltagerens læringsforudsætninger i forhold til undervisningens mål, indhold, rammer og metoder. Samtidig er det væsentligt at være opmærksom på, at læringsforudsætningerne ikke er

statiske, men under konstant forandring. Det kræver, at du hele tiden overvejer deltageres aktuelle udgangspunkt og tilpasser undervisningen derefter.

Overvej følgende om din undervisning:

- Hvordan kan jeg få viden om deltageres læringsforudsætninger?
- Skal deltagerne overtales til at komme til undervisning – eller møder de op og er topmotiverede?
- Hvilke undervisningsformer er effektive og meningsfulde for deltagerne – og for dig som underviser?
- Er der særlige tilgange, du skal være opmærksom på i undervisningen, fx læringsstile?

Rammefaktorer

De formelle og uformelle rammer, som kan fremme eller hæmme læring og undervisningen.

Undervisningen kan være underlagt formelle rammefaktorer som fx regler, der skal følges. Men også organisering, økonomi, fysiske omgivelser, undervisningsudstyr og materialer er med til at sætte en formel ramme for undervisningen.

De uformelle rammefaktorer kan fx være stemningen blandt deltagerne, gruppesammensætningen og deres forventninger til dig. Som underviser er du også selv en rammefaktor, idet din undervisningsstil og opfattelse af, hvordan du skal være som underviser, dine grænser, din viden og fortrolighed med emnet, også er med til at sætte rammen for undervisningen. Tidsrammen er altid en udfordring – der skal være plads til diskussion og spørgsmål – og det er svært, når man ikke kender deltageres behov og lyst til at stille spørgsmål på forhånd.

Overvej følgende om din undervisning:

- Din rolle som underviser: Har du tilstrækkelig faglig og pædagogisk viden til at kunne undervise i alle emnerne, eller har du behov for sparring eller hjælp fra en kollega til dele af kurset?
- Hvad er dine styrker og udfordringer i forhold til at undervise kolleger?
- Fysiske rammer: Er it-udstyret fx i orden, og ved du, hvordan det fungerer? Er lokalet det samme hver gang? Er der plads til gruppearbejde? Hvordan er parkerings- og adgangsforholdene?
- Organisatoriske rammer: Kan deltagerne få forplejning? Er du alene om undervisningen, eller er I flere? Hvor lang forberedelsestid har du? Hvilken tid på dagen eller aftenen kan du holde kurset? Kan deltagerne få en mappe med undervisningsmaterialet?
- Sociale og kulturelle rammer: Hvordan er stemningen på kurset? Er gruppen homogen? 'Fylder' nogle af deltagerne for meget i forhold til taletid? Er der tilstrækkelig tryghed og tillid blandt deltagerne, så alle kan komme til orde?

Mål

Formålet med undervisningen, og hvad deltagerne forventes at få ud af undervisningen.

Målene handler om hensigten med undervisningen og hvilket udbytte, deltagerne kan forvente at få. Læringsmålene for undervisningen er en hjælp for både dig som underviser og for deltagerne, fordi de tydeliggør retningen og hensigten med undervisningen.

Overvej følgende om din undervisning:

- Hvad er undervisningens formål og mål?

- Hvilket udbytte forventes deltagerne at få?
- Hvad skal de vide og kunne anvende i praksis?
- Hvordan vil jeg tydeliggøre læringsmålene for deltagerne?

Indhold

Det faglige indhold – hvad skal deltagerne vide for at nå målet?

Indholdet af undervisningen er tilrettelagt ud fra undervisningens mål. Som underviser fastlægger du niveauet og forløbet af undervisningen og tilpasser indholdet til målet og deltageres læringsforudsætninger. Det er muligt at tilpasse indholdet, fx hvis deltagerne er optaget af et bestemt emne, som du derfor prioriterer at bruge mere tid på.

Overvej følgende om din undervisning:

- Hvad er det vigtigste budskab til deltagerne i den konkrete undervisning?
- Hvordan kan du tilpasse indholdet, hvis deltagerne fx synes, det er for svært, kedeligt, irrelevant osv.?
- I hvilket omfang skal deltagerne have indflydelse på indholdet?
- Hvordan sikrer du, at indholdet og målet med undervisningen hænger sammen?

Læringsprocessen

Hvordan skal læringen foregå?

Læreprocessen henviser til, hvordan læringen skal foregå samt overvejelser og begrundelser for valg af metodikker. Forskellige typer læringsindhold kræver forskellige læreprocesser og undervisningsmetoder. Det kan fx være blended learning, emnebaseret, høj grad af deltagerinvolvering med gruppediskussioner, walk and talk, rollespil m.m.

Overvej følgende om din undervisning:

- Hvordan skal læringen på kurset foregå?
- Hvilke arbejdsmetoder skal der bruges i undervisningen? Fx blended learning, gruppearbejde, refleksionsspørgsmål, PowerPoints, filmklip, cases m.m.
- Hvilke metoder har du og deltagerne gode erfaringer med?
- Hvordan er fordelingen mellem teori og diskussion/ gruppearbejde?

Vurdering

Hvordan fungerer undervisningen, og hvad var udbyttet?

Evaluering omfatter både vurdering af selve undervisningsprocessen og af deltageres udbytte. Du skal derfor allerede, når du planlægger din undervisning, tage stilling til evalueringsmetoden.

Overvej følgende om din undervisning:

- Hvem skal evaluere?
- Hvad skal evalueres?
- Hvordan skal det evalueres?

- Hvad skal evalueringen bruges til?

Mundtlig evaluering

Efter hver undervisningsgang kan du sammen med deltagerne evaluere dagens undervisning og udbytte med disse fire spørgsmål:

- Hvordan har det været at deltage?
- Hvad synes du har været interessant?
- Hvad er det vigtigste, du tager med dig fra undervisningen?
- Er der noget, du synes vi skal gøre anderledes næste gang?

Deltagerne kan drøfte spørgsmålene med sidemanden, i grupper, give dig mundtlig feedback i plenum osv. Vurdér ud fra konteksten, hvilken form der egner sig bedst. Du kan notere deltagerens feedback i din logbog og efter behov tilpasse din undervisning efter det.

Skriftlig vurdering

Du kan også vælge, at deltagerne efter hver undervisningsgang evaluerer ved hjælp af et spørgeskema. Brug eventuelt de sidste fem min. af undervisningen eller send skemaet til deltagerne i elektronisk form. Hvis du har adgang til elektroniske evalueringsredskaber, kan det også være en idé.

Evalueringsspørgsmål om tilrettelæggelsen af undervisningen kan fx være:

Hvor enig er du i følgende udsagn? (Svarmuligheder: Meget enig, enig, uenig eller meget uenig).

- Lokalet var velegnet til undervisningen
- Varigheden af undervisningen var passende
- Der var god mulighed for at stille spørgsmål
- Undervisningens emne var relevant for min praksis
- Indholdet blev formidlet på en forståelig måde
- Samlet set var undervisningen godt tilrettelagt

Evalueringsspørgsmål om udbyttet af undervisningen kan fx være:

Hvor enig er du i følgende udsagn? (Svarmuligheder: Meget enig, enig, uenig eller meget uenig).

- Undervisningen har givet mig større forståelse for demens
- Undervisningen har givet mig nye redskaber, som jeg kan bruge i praksis
- Samlet set var undervisningen brugbar for mig

Logbog

Logbogen er et refleksions- og læringsredskab, der gør dig mere bevidst om kvaliteten og effekten af din undervisning, og som giver dig mulighed for at forbedre, tilpasse og videreudvikle tanker og idéer til næste undervisningsgang. Du kan bruge en logbog med udgangspunkt i Den didaktiske relationsmodel.

Senest opdateret: 11. marts 2025